

Kortversion av pophistorien

Läs texten och svara på följande frågor

1. Varför är det ovanligt med trummor i svensk folkmusik?
2. Vilken funktion har musiken i kyrkan?
3. Vad kallas folkmusiken som började som slavarnas arbetssånger?
4. Vilken uppfinning gjorde att musik spreds fortare efter 1920?
5. Varför kunde popband ha 30 medlemmar 1928 och tre 1958?
6. Vilken musik idag består till stor del av 100 år gamla refränger?
7. Vad kallas den första ungdomskulturen? Nämn någon känd artist!
8. Vad var det som var nytt med 50-talspopen? Det finns flera svar!
9. Varför tror du att USA är så viktigt för pophistorien?
10. Vilka spår efter gammal krigskultur kan du träffa på i musik idag?
11. Vad har ungdomar för roll i pophistorien?

Popens bakgrund

Hur hänger kristendom och popmusik ihop? Hela det västerländska tonsystemet med dur och moll och bokstavsnamn på toner arbetades fram med hjälp av kyrkan även om idéerna var tusentals år äldre. Eftersom kyrkan var så stark i Europa från medeltiden och många hundra år framåt, och har spelat en stor roll i det som blev USA, så är även dagens popmusik färgad av kyrkokulturen.

Kyrkor har alltid varit en plats där folk sjunger. I Sverige lär det däremot ha varit förbjudet med trummor, annat än i det militära, på grund av 1686 års kyrkolag. Det är fortfarande ovanligt med trummor i svensk folkmusik.

Musikens funktion i kyrkan:

Ge människor hopp, bildning, glädje, gemenskap

Genom historien har det varit mycket vanligt med musik i samband med krig, oftast med trummor och blåsinstrument. Det var tack vare alla militärmusikinstrument som var kvar efter amerikanska inbördeskriget som den första popen, alltså jazzen, fick sitt typiska ljud med just blåsinstrument och trummor i början av 1900-talet. Det var lätt att hitta instrument och många kunde spela och sjunga.

Musikens funktion i krig:

Hjälpa soldater att förflytta sig till fots vilket går bättre om de går i takt. Ge människor mod och en känsla av gemenskap (men musik har också använts som tortyr).

Under åren som Amerika fylldes med européer från olika länder (1600 - 1800), och på grund av slavhandeln på gång under samma tid, så blandades flera europeiska kulturer med afrikanska och även asiatiska. Slavhandeln är hemsk del av USA:s historia; miljontals människor kidnappades i Afrika, såldes till både Nord- och Sydamerika och tvingades att arbeta åt européerna som hade makten. Slaverna fick inte tala sitt eget språk, ha sina egna religioner eller spela sin egen musik.

I mitten av 1800 blev det inbördeskrig i Nordamerika och de som ville förbjuda slaveriet vann. Men det finns fortfarande stora problem med rasism i USA; ni har säkert hört om "black lives matter"-rörelsen. Slavhandel har funnits i hela världen. Brasilien hade fler slavar än USA och även Sverige var med i slavhandeln över Atlanten. Det var också vanligt med slavhandel mellan länder i Afrika vid samma tid.

Musikens funktion för slavar i Amerika på 1700-talet:

Underlätta hårt arbete, ge människor hopp, bildning, glädje, gemenskap. Även här spelar kristendomen stor roll eftersom slaverna fick (tvingades) gå i kyrkan, lära sig om bibeln och sjunga psalmer. Eftersom Bibeln delvis handlar om förtryckta folk som befrias av Gud så kanske många också blev stärkta av kyrkobesöken, historierna och sångerna.

Arbetssångerna var ofta en blandning av europeisk och afrikansk folkmusik. Ofta kunde en ensam röst börja och de andra svarade. Det kallas **call and response** och blev en vanlig del av en helt ny musikstil som långsamt började bildas under slutet av 1800-talet. Stilen kom att kallas **blues** och är en del av grunden till dagens pop.

Den afroamerikanska befolkningen bildade senare egna kristna kyrkor där musiken spelade stor roll. I dessa kyrkor spelades **Gospel och Spirituals**, en slags psalmer (kyrkomusik) som ofta var mer rytmiska än de gamla och som var inspirerade av den folkmusik som hade varit ett stöd under alla åren av slaveri, det som senare blev **blues**. Dessa stilar är grunden till modern pop. Musiken blev helt enkelt populär även utanför kyrkans värld.

Pop

När människor i början på 1900-talet började kunna spela in musik på skivor och i radio kunde den sprida sig fortare och till många fler än tidigare. Ordet Pop, som i populär, kom på 1920-talet, när radio började bli vanligt. USA (Nordamerika) har nog varit duktigast på att sprida musik över hela världen, och den amerikanska musiken är alltså en 300-årig blandning av europeisk klassisk- kyrko- och folkmusik, visor, militärmusik och afrikansk/asiatisk musik.

Den första poplåtarna på 1920-talet var ganska långa med många verser. De hade ofta en refräng som blev extra populär. Eftersom refrängerna var populärast blev det allt vanligare att bara sjunga refrängerna. Låtar blev kortare och kortare. Musikstilen som kallas **jazz** idag är till stor del refrängerna från gamla poplåtar från 1920-1930-talet. Men det vi brukar kalla refräng idag är ofta bara en del av refrängen på en 1920-talslåt. **Bei mir bistu shein** och **Puttin' On the Ritz** är sådana refränger, ca fyra verser långa, som en hel låt idag.

Det var inte bara låtarna som blev kortare under 1900-talet. Poporkestrarna fram till 40-talet kunde ha 30 musiker, det lät starkare ju fler som spelade. På 50-talet hade elektriska instrument och förstärkare blivit bättre och billigare och pop- och rockbanden som kom då hade ofta bara tre-fyra medlemmar.

På 50-talet, i lugnet efter andra världskriget, kom de första ungdomskulturerna. Kanske för att ungdomar började få det bättre och inte behövde jobba direkt efter skolan. **Rock'n'roll** blev mycket populärt bland ungdomar. Många vuxna tyckte att rock var skadligt för ungdomar och vissa vuxna trodde att det var djävulens musik. Det kanske hade att göra med det gamla kyrkliga förbudet mot trummor eller rädsla för okända kulturer? Det finns stora delar afrikansk kultur i rock och jazz. **Rock'n'roll var ju egentligen bluesmusik fast lite snabbare och med elektriska instrument**, och blues var ju afroamerikanernas musik. Den blev så småningom omtyckt av de flesta men sålde inte så bra i det då ganska rasistiska USA. Men när vita artister, speciellt **Elvis Presley**, började spela in bluesmusik och kalla det rock'n'roll sålde det jättebra. Han blev snabbt världsberömd och kallas fortfarande för the King men knappt någon känner till vem som gjorde musiken. Arthur (big boy) Crudup och Otis Blackwell är till exempel ganska okända men gjorde många av Elvis låtar. **Little Richard** och **Chuck Berry** är väldigt kända men ändå inte i närheten av Elvis.

Vad menas med att rock'n'roll är bluesmusik då? Jo, formen är ofta en så kallad bluestolva, tolv takter så här: |1 |1 |1 |1 |4 |4 |1 |1 |5 |4 |1 |5 | och

den innehåller toner som ligger mellan dur och moll. Det kallas ju dur om en melodi börjar 1234567 och moll om den börjar 6712345. Ta mollmelodin fast utan 4 och 7 - en pentatonisk skala (6 123 5). Spela ackorden som vanligt från 1, som kan vara till exempel A, och spela melodin från 6 fast från samma A. Då blir det moll och dur samtidigt och låter som mittemellan. Det verkar ju inte klokt med det funkar! OBS! Den som sjunger behöver bara härma. Ta [Hound dog](#), i C.

Men mycket av popen på 50-talet var inte alls rock'n'roll. Det kunde vara visor, jazz, teater-, filmmusik, folkmusik (country, blues), kyrkomusik och militärmusik; allt som sändes i radio och blev populärt var ju pop. Militärmarscher var mycket vanliga i svensk radio i början på 1900-talet och det levde kvar länge i pop och övrig musik. Små grodorna, Födelsedagslåten och Heja Blåvitt m fl är ganska tydliga rester av marschmusik. På ett trumset ser varje del likadan ut nu som när de var militärinstrument, och hörs i nästan all pop som finns. Blås-instrument som trumpet och saxofon är också militärinstrument.

Pop kan vara påhittad idag eller många hundra år gammal eller allt samtidigt. I årets Mello finns exempel från hela musikhistorien! Är det populärt så är det pop och det är ungdomar som bestämmer!

En lista över vad pop fram till 1950-talet innehåller (även nutidens pop):

Europeisk kyrkomusik, klassisk musik (och visor) tonart med sju toner; moll och dur

Militärmusik (marschmusik) taktfasta **trummor och blåsinstrument**

Europeisk folkmusik (och visor) ofta i moll; pentatoniska skalor 1 2 3 4 5 6 1

Afrikansk musik (även asiatisk) Trummor och blandade rytmer som "tre mot fyra" alltså två olika takter samtidigt; toner mittemellan dur och moll.

Blues och gospel (och jazz) En blandning av europeisk och afrikansk kultur. Tonerna mellan dur och moll finns med ibland, även om de inte går att spela på västerländska instrument, genom att **sången går i moll och ackorden i dur**. Pentatoniska skalor är vanliga. Blueslåtar brukar ha **12 takter** innan de börjar om, precis som Varm korv boogie. Att klappa, eller spela virveltrumma, på 2 och 4 kommer förmodligen från blues och gospel.

Latinamerikansk musik (spansk, portugisisk och afrikansk) blandade rytmer och mycket dans. Latinamerika var också med i slavhandeln, Brasilien var värre än USA. Trummor, blandade rytmer och mycket dans. Samba, mambo, salsa, calypso mm

Ungdomskulturer Den första riktiga ungdomskulturen var rock'n'roll på 1950-talet. När en ny ungdomskultur funnits ett tag brukar det dyka upp subkulturer. Det finns tusentals, och det kommer hela tiden nya. **Ungdomar bestämmer vad som är pop!**